

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

**Η μπάλα είναι καθρέφτης
του Αλέξη Σταμάτη, συγγραφέα**

Το ποδόσφαιρο είναι μια θεσμοθετημένη πάλη· ένα παιχνίδι με αρχές, κανόνες, διαιτητές. Ταυτόχρονα είναι και θέαμα (το «θέαμα», στον διαδραστικό, παγκοσμιοποιημένο 21ο αιώνα, είναι μια πολλαπλά φορτισμένη λέξη). Το επίπεδο στο οποίο παίζεται ανακλά και τον τόπο στον οποίο παίζεται, όπως και την ιστορική συγκυρία. Σε μια χώρα χωρίς κοινωνικά χαρακτηριστικά, αλλά μ' ένα διεφθαρμένο, σαθρό κράτος, με τον καθένα ανευθυνούπευθυνο (από όποια θέση κι αν βρισκόταν) να φροντίζει επί δεκαετίες το μικροσυμφέρον του, είναι **φυσικό** ότι θα είχαμε (και θα έχουμε) το ποδόσφαιρο (το θέαμα) που μας αξίζει. Τα πρόσφατα γεγονότα δεν είναι κάτι ξεχωριστό, είναι ένας κρίκος σε μια ατέλειωτη αλυσίδα. Εδώ **συνέβαιναν** συλλήβδην στην εποχή της ψευδοευχίας, δεν θα συμβούν σήμερα; Σε μια περίοδο συσσωρευμένης οργής, όταν κάποιιοι τα κάνουν μπάχαλο με την κοινωνία, ακόμα και με την τέχνη, δεν θα τα κάνουν με το ποδόσφαιρο; Αρκεί να βρεθεί κάποιος η **σπίθα**, να υπάρξει η κατάλληλη θερμοκρασία και το σκηνικό είναι έτοιμο. Διερωτώνται - για χιλιοστή φορά - οι αρμόδιοι ποια άραγε είναι η λύση στο θέμα της βίας στα γήπεδα. Εδώ και τριάντα χρόνια ο ίδιος προβληματισμός. Να **δούμε** το πρόβλημα στη ρίζα, λένε. Φυσικά, το πρόβλημα στη ρίζα κάθε κοινωνικής αναταραχής είναι ο άνθρωπος. Και ξέρουμε πολύ καλά με ποια στοιχεία, με ποια υλικά κατασκευάστηκε ο σύγχρονος νεοέλληνας. Για να λύσεις το πρόβλημα της βίας στα γήπεδα, θα έρθεις ακαριαία αντιμέτωπος με κάτι πολύ πιο μεγάλο: με το πρόβλημα του Έλληνα.

Ο μέσος Έλληνας ζούσε τόσα χρόνια με το όνειρο ενός οικοπέδου που κάποια μέρα θα γίνει κάτι. Ένα διώροφο, μια μεζονέτα...Κατ' επέκταση ζούσε και με το όνειρο και μιας ομάδας που κάποια μέρα θα γινόταν κάτι. Από πρωταθλήτρια Ελλάδα μέχρι (στην ονειροφαντασία του) νικήτρια του Τσάμπιονς Λιγκ. Τόσα χρόνια όμως δεν ήμασταν παρά μια ψιμυθιωμένη χωματερή. Αλλά ζούσαμε με την ελπίδα ότι κάποτε θα γινόταν ο παράδεισος. Για την πολιτική φρόντιζαν οι αρμόδιοι ονειροπλάστες, για το ποδόσφαιρο οι αντίστοιχοι. Η χωματερή εσχάτως έχασε και τον τελευταίο της διάκοσμο. Χάσκει αστόλιστη σ' ολόκληρό της το μεγαλείο. Πάνε τα λαμπιόνια, τα στρας και οι γρανίτες που έκρυβαν την αλήθεια. Τώρα πλέον ξέρουμε όλοι ότι το παραμυθάκι ήταν ψεύτικο. Ωστόσο, όταν σου κλέψουν τη ζωτική ψευδαίσθηση, τότε είναι που ο ψυχισμός μένει μετέωρος. Και αν επί «φαντασίωσης» αντιδρούσες μια, επί «ψυχικού κενού» θα αντιδράσεις δέκα. Τουλάχιστον βέβαια το ποδόσφαιρο είναι μια «οργανωμένη πάλη» που όσο κι αν βουτάει μέσα στη βία δεν αποτελεί παρά μια μικρογραφία σύγκρουσης. Η αληθινή όμως σύγκρουση, τα ανατριχιαστικά οφθαίιντ, τα δυστοπικά πέναλτι, τα τερατώδη διαιτητικά λάθη, οι φοβερές διοικητικές αστοχίες, η ανελήγητη, αβυσσαλέα φυσούνα βρίσκεται μπροστά μας. Και εκεί δεν έχει ούτε κόκκινες κάρτες ούτε αποκλεισμό έδρας, έχει αποκλεισμό ζωής.

Η **εκπλήρωση** της επιθυμίας είναι κάτι σεβαστό. Η εκπλήρωση της επιθυμίας ως αυτοσκοπός είναι κάτι τερατώδες. Ειδικά τώρα, που πλέον ξέρουμε ότι η επιθυμία αυτή ήταν ένα υποκατάστατο, μια ψευδαίσθηση. Και σε αυτόν τον κόσμο της πολλαπλής απομάγευσης, ακόμα κι ένα φαινομενικά αθώο παιχνίδι με είκοσι δύο παίκτες και ένα τόπι, μας δείχνει το ποιοι είμαστε.

Η μπάλα δεν είναι πόρνη, είναι καθρέφτης.

(πηγή: εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του κειμένου, ή τη λέξη **Λάθος**, αν όχι.

- α) Το ποδόσφαιρο είναι ο καθρέπτης της κοινωνίας μας.
- β) Μέσα στο γήπεδο οι άνθρωποι εκτονώνουν την οργή τους για τα προβλήματά τους.
- γ) Όταν η επιθυμία γίνεται ο σκοπός του ανθρώπου, ο άνθρωπος ημερεύει.
- δ) Ο άνθρωπος είναι υπεύθυνος για κάθε κοινωνική αναστάτωση.

Μονάδες 8

A2. Να γράψετε δύο νέους τίτλους για το κείμενο. Στον έναν να χρησιμοποιήσετε την αναφορική χρήση της γλώσσας και στον άλλον την μεταφορική.

Μονάδες 6

A3.α) Να βρείτε **έναν τρόπο ανάπτυξης** στην 2^η παράγραφο του κειμένου «Ο μέσος Έλληνας ζούσε ... έχει αποκλεισμό ζωής.». **β)** Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με στοιχεία μέσα από το κείμενο.

Μονάδες 4

γ) Ποια είναι η δομή της παραγράφου αυτής;

Μονάδες 2

A4. Να γράψετε από μια συνώνυμη λέξη για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

φυσικό, συνέβαιναν, σπίθα, δούμε, εκπλήρωση

Μονάδες 10

A5. Με αφορμή το κείμενο και κυρίως το απόσπασμα «Για να λύσεις το πρόβλημα της βίας στα γήπεδα, θα έρθεις ακαριαία αντιμέτωπος με κάτι πολύ πιο μεγάλο: με το πρόβλημα του Έλληνα.», να γράψετε ένα άρθρο 200-250 λέξεων στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας στο οποίο να εκφράζετε α) τις σκέψεις σας για τις αιτίες που προκαλούν το πρόβλημα της βίας στα γήπεδα καθώς και β) να προτείνετε λύσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα:

Ο Μίμης Αρούκατος, άσημος και ξεπεσμένος παλιός ποδοσφαιριστής, παρακολουθώντας στην τηλεόραση το παγκόσμιο πρωτάθλημα του 1998, είδε το όνειρό του να γίνεται πραγματικότητα μέσα από την τρίπλα του Μεξικανού ποδοσφαιριστή Μπλάνκο. Το διήγημα του Δ. Μίγγα συνδυάζει τον παλιό, ερασιτεχνικό, με το σύγχρονο, επαγγελματικό, χαρακτήρα του ποδόσφαιρου και περιλαμβάνεται στο βιβλίο του Της Σαλονίκης μοναχά... (2003).

Η τρίπλα των ονείρων

Ο Μίμης Αρούκατος, ο επονομαζόμενος από φίλους και γνωστούς αέρινος, στο τέλος της ζωής του ζύγιζε εκατόν είκοσι κιλά, στα νιάτα του ωστόσο, όταν δεν ξεπερνούσε τα εβδομήντα, υπήρξε ποδοσφαιριστής - αριστερό εξτρέμ - στον Οδυσσέα Κορδελιού. Μέχρι να πεθάνει, στα πενήντα από έμφραγμα, περιέγραφε στα καφενεία της συνοικίας μία, δικής του επινόησης, αέρινη τρίπλα όπως τη χαρακτήριζε – εξ ου* και το προσωνύμιο*. Την είχε στο μυαλό από μικρός, μελέτησε κατά καιρούς όλες τις εκδοχές και την εμπλούτισε με αρκετές παραλλαγές, όμως σύμφωνα με μαρτυρίες συμπαιχτών του και φιλάθλων του Οδυσσέα ουδέποτε κατάφερε να την υλοποιήσει μες στα γήπεδα.

Έτσι όπως θα τον έκλειναν, λοιπόν, δυο αντίπαλοι κάνοντας τάκλιν*, θα έσφιγγε το τόπι ανάμεσα στους αστραγάλους, θα το σήκωνε ψηλά μαζεύοντας τα πόδια και το σώμα - ένα κουβάρι - και θα ξέφευγε περνώντας ανάμεσά τους σαν αέρας.

Πάσχιζε στις προπονήσεις, παιδεύοταν χρόνια, προσπάθησε σε επίσημους και φιλικούς αγώνες δίχως αποτέλεσμα. Μπέρδευε τα μπούτια του, έφαγε τα μούτρα του, έχασε τη θέση του στην εντεκάδα, την εκτίμηση των φιλάθλων κι έγινε περίγελος της συνοικίας.

Η ποδοσφαιρική καριέρα του τελείωσε άδοξα και αποσύρθηκε πριν την ώρα του απ' τα γήπεδα. Κανένας πια δεν ασχολήθηκε μ' αυτόν κι η τρίπλα του ξεχάστηκε αλλά εκείνος δε λησμόνησε.

Κι όταν ύστερα από χρόνια, στο παγκόσμιο πρωτάθλημα του '98, είδε στην τηλεόραση σε κάποιο γήπεδο της Γαλλίας τον Μπλάνκο της εθνικής ομάδας του Μεξικό να σηκώνει με τα πόδια την μπάλα και να φεύγει μαζί της ανάμεσα από δύο αντιπάλους, έμεινε ακίνητος με ένα ποτήρι τσίπουρο στο χέρι. Μετά τη δεύτερη επανάληψη της φάσης - την έδειχναν οι Γάλλοι συνεχώς - πετάχτηκε από την καρέκλα και έκανε το γύρο του θριάμβου μες στο μπαρ πανηγυρίζοντας με υψωμένες γροθιές, καταπώς συνήθιζε παλιά ύστερα από κάθε τέρμα που σημείωνε. Οι νεαροί θαμώνες* κοίταζαν απορημένοι, κάποιοι ανάγωγοι γιουχάρισαν, όμως οι μεγαλύτεροι, κατανοώντας την αιτία του ενθουσιασμού, χειροκροτούσαν. Ξανάπεσε λαχανιασμένος στην καρέκλα του ο Μίμης. Τελικά ένας μικροκαμωμένος Μεξικάνος πραγματοποίησε την τρίπλα των ονείρων του Αρούκατου.

Δ. Μίγγας, Της Σαλονίκης μοναχά..., Μεταίχμιο

* εξ ου: γι' αυτό / * προσωνύμιο: παρατσούκλι / * τάκλιν: ποδοσφαιρικός όρος / * θαμώνες: πελάτες του μαγαζιού

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

B1. Πώς αντέδρασε ο Αρούκατος στη δεξιοτεχνική τρίπλα του Μπλάνκο; Αιτιολογήστε την συμπεριφορά του. Να γράψετε ένα κείμενο 50-60 λέξεων.

Μονάδες 15

B2. Να εντοπίσετε ένα σημείο του κειμένου στο οποίο ο συγγραφέας να **περιγράφει** και ένα στο οποίο να **διηγείται**.

B3. Σε ποιο ρηματικό πρόσωπο διηγείται ο συγγραφέας; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

B4. Ο ήρωας στο τέλος του αποσπάσματος πανηγυρίζει. Ποια είναι η σπουδαιότητα του αθλητισμού σε ψυχικό και συναισθηματικό επίπεδο; Θα επιλέγατε ένα ατομικό ή ομαδικό άθλημα και γιατί; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα ενιαίο κείμενο 100- 150 λέξεων.

Μονάδες 20

arxaia-latinika.gr